

189; i *Li. Fe. Ma.* I, 305b); 1065: id. (Balari, *ibid.*); 1069: *Rubione* (Mas, *NHBna.* x, 87); 1066: *Rubiono* (cit. junt amb *Ardesa*) (CCandi, *Mi. Hi. Ca.* II, 8); *Mj. S. XII: Rubiono*, en les 3 llistes de parr. de Vic, p. p. Pladevall (n.º 138); 1112: S. Maria *Rubió* (*Cart. St.* 5 Cu. III, 19); 1112: *Rubio* (ib. III, 1); 1196: *Rubione* (Kehr, *Papsturk.*, 572); 1331: Sti. Petri de *Rubione* (*Misc. Griera* I, 377): potser és St. Pere d'*Ardesa* (cf. Pladevall, n.º 137); 1359: *Rubio* (*CoDoACA* XII, 51); 1475: *Robio* (*BDLC* x, 372).

Suposo que venia d'aquest *Rubió* un Berenguer de *Rubione*, citat en els anys 1189, 1192, 1196 i 1207, en documents del *Ll. Blanc* de Stes. Creus, §§ 321, 328, 357, i del *Cart. de Poblet*, n. 240 i 347. Potser també un Petrus de *Rubione*, testimoni en doc. de 1209, 15 p. p. Font Rius (*C. d. p.*, § 229).

2) *Rubió*, llogaret prop d'Artesa de Segre, agre. al mun. de Foradada, i integrat per tres veïnats: *rubió* «de Dalt», o «del Cel», R. «del Mig» i R. «de Baix», a Artesa i a La Sentiu (Casac. 1920); cf. Maluquer 20 (*BCEC* XII, 316).

MENCIONS ANT. 1018: «castro *Rubione*» citat entre Baldomar, *Figuerola*, i prop de Montmagastre (*Cart. de Tavèrnoles*, 54.23, 26): cf. sobre aquest castell Font Rius, *C. d. p.*, p. 711; 1093: «castri Verned 25 seu *Rubiora*» [?] (Arx. Sols., relatiu a *Sta. Linya*); 1202: *Rubione* (*Cart. Poblet*, p. 147); 1359: *Rubió* a la veg. de Cervera (*CoDoACA* XI, 53); 1373: *Robio*, cit. junt amb Guiamó (*BABL* VI, 201).

3) *Rubió*, llogaret de l'alt Pallars, entre Sort i Sant 30 Joan de l'Erm, agre. al mun. de Soriguera. Pron.: *rubió*, a Sort i a Organyà (Casac. 1920); id. a St. Joan de l'Erm, 1931 (exc. 120). 1359: *Robió* (*CoDoACA* XII, 75); 1519: *Robió*, com afr. de Biscarbó, de Montaner i de Ferrera (*Spill de Castellbò*, 20v, 35r, 75r); 35 1699 i 1759: *Robió* (*Capbreu* de Castellarnau, 57).

4) Un puig que hi havia hagut en el Vallès, a. 1030: «in terminio *Terracia* in locho ubi dicunt *Puio de Rubione*» (*BABL* VII, 406).

Canviat en NP, a Cast. Pna.: «alcheria Blanca ainent d'En *Rovio* jutglar», 3 cops en el *Ll. de Vâlues* de 1398. Macabich troba un *Robió* ja antic en el quartó de Balansat (*Hist. de Ibiza, Antigüedad*, p. 139).

Hi ha diversos homònims occitans. Especialment: *Robions*, poble de Vaucluse, ja esmentat pel trobador 45 Guillem de Baus, de princ. S. XIII, en una tençó p. p. Rohegude (*Parnasse Occit.*, 272), i altres sengles en els dpts. B-Alpes i Alpes-Mar. així com un riu afl. del Roine, *Le Rubio*, prop de Montelimar.

Tots plegats, junt amb els homònims catalans poden venir d'un NP llatí (Skok, § 283); car Schulze registra en fonts romanes RUBIUS i RUBBIUS (p. 424): en efecte un derivat *RUBBIO, -ONIS seria una formació tan versemblant com *Cicero* al costat de *Cicer*, *Laudio*, *Gallo*, *Labeo*, *Aprio*, *Furio*, tots ells registrats per Schulze, junt amb *Laudius*, *Gallius*, *Labeus*, *Furius*. 55 És cert que també podríem pensar en un teònim *Robio*, -ONIS, que Holder registra en una inscr. del Piemont: innecessari, és clar, i més arriscat. Cf. el que he dit de *Rojà*.

RUBIOLA, RUBIOL

La Rubiola, poblet ant. agre. al municipi de Veciana.

PRON. MOD.: *la rúbíola*, oït a Freixenet per Casacuberta (c. 1920).

DOC. ANT. 1060: *El Rubiol*; 1071: *Rubiol* (Arx. de Solsona); 1359: *Robiola* (*CoDoACA* XII, 50).

Font Rubiola, a Queralbs, segons el *Gibell* (S. XVIII) 10 (III, 1-3), *BCEC* 1918, p. 140. Cf. *Font-Rubi* a l'art. *Rubi*.

Collada de la Rubiola, en el terme de la Bisbal del Penedès (P. Giró, 1.ª *As. Penedès-Odena*, 121; i *N.C.E.C.*, s. v. *La Bisbal*, on hi ha el Santuari de Sta. Cristina). Cf. *Fonte Rubia* en el doc. del S. XII, que citeu, s. v. *Somoll*.

Caseta dels Rubiòls, a Gandia (xxxiii, 25.19).

Pujolrubiol, NL antic del terme de Forques. El trobem documentat l'any 1106: *Puyol Rubiol* (Collé. Moreau).

Rubiol, Riu de ~, nom antic d'un afl. esq. del riu Millars que Jaume I fixava com límit del Regne de València l'any 1238. Deu venir de la forma catalana corresponent a la cast. *Rubielos* (< *Rubiye*los), poble aragonès limítrof de Cortes de Arenoso, que ja pertany a la comarca xurra de l'Alt Millars.

Derivats diminutius del ll. rUBĒUS 'rogenc' (d'on vénen també *Font-rubi*, (*Ri-rubi*, *Rúbies* etc.).

PARÒNIMS. *Es Rubiòus*, sementer o altra dependència del lloc dit Leià, recollit en l'enq. de Sencelles (Mallorca) (XL, 117.6), potser d'una comparació amb el mall. *rubiou* que designa un pastís o pasta amb confitures, que sembla ser un continuador mossàrab de RUBEUM OVI (VII, 505b3-9). J. F. C.

Rubiosa, V. *Rabiosa* (*Font* ~) -*Rubla*, V. *Vil-rubla* *Rucós*, *Rueno*, V. *Riu-Ruer*, -ers, V. *Ro* (misc. moss.) i E.T.C. I, 130 *Rufa*, *Rúfol*, V. *Rufea* *Rufa*, *Rúfol*, V. ape. a *Rufea* i a *Rufaca*

RUFACA

NP antic documentat a Sant Cugat els anys 1173 i 1174: *Petri Ruphaca* (*Cart. St. Cugat* III, 248, 250, 252).

Font d'En Rufaca, a Cotlliure (xxv, 21.9).

Barranc de la Rufaca, a Biar (xxxvi, 8.22).

L'etimologia i la documentació del cat. *rufaca* 'ventada tempestuosa' i 'tongada de temps rufagós' ha estat explicada en el *DECat* VII, 40a3 ss. i 516b1-14, com una alteració de *ràfega* sota la influència de *arrufar* (amb -úfol). L'aplicació present a NPP i a noms i llocs (com *Biar*) i de gent (probablement morisca) de St. Cugat, mostra que hi ha hagut continuació de la família aràbiga que hem estudiat supra a l'art. *Rafet/Rafeques*. En els noms presents el dim. aràbic de *rafīqa* 'mare, companya' o sigui *rufáīqa*.

60 *Rufard*, V. *Rafard* *Rufassi*, V. *Re*- (misc. àr.)